ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **P. Č.**, zast. Mgr. Jaroslavem Hanusem, advokátem, se sídlem Nemanická 440/14, České Budějovice, proti žalovanému: **Okresní soud ve Svitavách**, se sídlem Dimitrovova 679/33, Svitavy, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 4. 2012, č. j. 30 A 25/2012 – 6,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 4. 2012, č. j. 30 A 25/2012 – 6, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou dne 12. 4. 2012 u Krajského soudu v Hradci Králové domáhal vydání rozsudku: „*A) zakazuje se předsedovi Okresního soudu ve Svitavách, aby pokračoval v porušování žalobcova práva na řádné doručení písemnosti soudu a na racionální styk se soudem, a přikazuje se Okresnímu soudu ve Svitavách, sídlem obecně známým (a jeho kanceláří), aby obnovil stav před zásahem, kde dni, kdy začal používat vadné obálky se zeleným pruhem dle IMS (do vlastních rukou dle ust. 50 OSŘ, navíc s pokynem poště neukládat písemnost), v čehož důsledku byl přímo nesčetněkrát zasažen – nespočet písemností mu nebylo a není dodáváno poštou i není připraveno k vyzvednutí, B) určuje se, že pokyn MS ČR č. j. 58/2009-OD-Org., i následný měnící pokyn MS č. j. 145/11-OD-ST, vrcholného orgánu státní správy soudů, sídlem obecně známým v Praze, určený všem soudům mimo nejvyšších, je v naprostém nesouladu s právním řádem ČR a jeho aplikací správou OS ve Svitavách bylo a je neojediněle, nýbrž soustavně, porušováno žalobcovo právo na řádné doručení písemnosti soudu ve všech procesech, jichž byl či je účastníkem, a tento zásah v jeho důsledku vzhledem k účinnosti pokynu trvá.*“

Žalobce se dále domáhal vydání předběžného opatření, kterým by krajský soud přikázal České poště, *„aby se do doby rozhodnutí soudu o žalobě zdržela vracení jakékoli soudní písemnosti, vypravené žalovaným soudem a určené žalobci k dodání na adrese P. r., X Č. B., v době před uplynutím deseti kalendářních dnů od připravení k vyzvednutí (od příchodu listovní zásilky na poštu).“*

Žalobce rovněž navrhl provedení celé řady důkazů, přičemž v souvislosti s tímto návrhem uvedl, že orgán státní správy soudu používá obálku III. i *pro doručování dle SŘ, resp. ZSPI (O Nc 3193/11, 20 Spr 118/12, 20 Si 11/12 atd.).*

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 27. 4. 2012, č. j. 30 A 25/2012 – 6, žalobu odmítl, návrh na předběžné opatření zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění nejprve konstatoval, že žalobce se zjevně domáhal toho, aby krajský soud rozsudkem zakázal předsedovi Okresního soudu ve Svitavách pokračovat v porušování žalobcova práva na řádné doručování soudních písemností a aby tomuto soudu přikázal obnovení stavu před tímto „zásahem“. Současně požadoval, aby soud určil, že instrukce Ministerstva spravedlnosti č.j. 58/2009-OD-Org a ji měnící instrukce téhož orgánu č. j. 145/11-OD-ST není v souladu s právním řádem.

Krajský soud poté dospěl k závěru, že byť to žalobce výslovně neuvedl, jedná se o žalobu na ochranu před nezákonným zásahem ve smyslu § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konstatoval, že podle § 83 téhož zákona je v tomto řízení žalovaný určen zákonem tak, že je jím správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí, nebo jemuž je takový sbor podřízen. Vycházeje z tohoto ustanovení krajský soud usoudil, že v posuzované věci je žalovaným Okresní soud ve Svitavách a nikoli i jeho předseda, jak jej označil žalobce.

Dále se pak zabýval zjištěním, zda jsou splněny podmínky řízení, konkrétně zda je dána pravomoc soudů ve správním soudnictví k přezkumu podané žaloby. Krajský soud poukázal na ustanovení § 4 odst. 1 s. ř. s. a zdůraznil, že okresní soud není orgánem moci výkonné ani orgánem obce nebo kraje a ani fyzickou osobou, které by v daném případě bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických osob v oblasti veřejné správy. Soud je orgánem moci soudní, přičemž výkonem soudní moci, oproštěné od výkonné moci veřejné ve smyslu správy soudu, je nutno rozumět jednak soubor činností zahrnujících přímou rozhodovací činnost, jednak výkon činností, které nejsou přímou jurisdikční činností, nicméně jsou s jejím výkonem bezprostředně spojeny (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, č. j. 7 As 8/2009 – 33).

Následně krajský soud dospěl k závěru, že žalobce brojí proti postupu okresního soudu (tedy nikoliv proti postupu správního orgánu, ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a/ s. ř. s.), a to navíc proti postupu soudu v občanském soudním řízení, který je upraven občanským soudním řádem. Ten také stanoví možnosti obrany účastníka v rámci tohoto soudního řízení. Pravomoc soudů ve správním soudnictví rozhodovat v takovýchto věcech tedy není

ze shora uvedených důvodů dána. Do pravomoci soudů ve správním soudnictví nenáleží ani samostatný přezkum zákonnosti právních norem, tj. ani přezkum instrukcí vydávaných Ministerstvem spravedlnosti.

Krajský soud proto uzavřel, že soudy ve správním soudnictví nemají pravomoc posuzovat a přezkoumávat zákonnost postupu okresního soudu v rámci občanského soudního řízení, a to ať už nezákonnost jeho jednotlivých postupů (včetně řádného doručování soudních písemností), úkonů či rozhodnutí, která v průběhu řízení učinil a žalobu z důvodu existence neodstranitelného nedostatku podmínky řízení, spočívajícího v nedostatku pravomoci soudu, odmítl.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost, v níž namítal nekvalifikovanost a manipulativnost posouzení věci krajským soudem. Podle žalobce *„1. není pochopitelné, proč soud nelíčí žalobní tvrzení – právní důvody podání žaloby s návrhem předběžného opatření, 2. V žalobě je také tvrzeno, proč je pasivně legitimovaný orgán státní správy OS, nikoli organizační složka státu (OS), 3. Změna identifikace odpůrce soudem je nedovoleným výkonem veřejné moci, ba KS ani neodůvodnil, proč žalovaným nemůže být předseda soudu, 4. Soud vykládá právní řád ČR tak, že soud je orgánem moci soudní – není tomu tak – soudce či soudní senát je soudním orgánem – soud je toliko organizační základnou výkonu soudní moci (viz zákon ZSS – o soudech a soudcích), 5. v žalobě je rovněž tvrzeno, že správa soudu podléhá dozoru orgánu státní správy soudů – správu soudu zajišťuje stát, nikoli soudní orgány – KS nemůže vykládat zákon de lege ferenda či v utopistickém duchu, 6. Žaloba nesměřuje proti žádnému rozhodnutí v občanském soudním řízení ani není opravným či nápravným prostředkem v rámci něho, přesto soud manipulativně uvažuje opačně, 7. Interní norma, jakou je IMS, jak se tvrdí v žalobě, je pokynem – je nepochopitelné, proč to soud zamlčuje, 8. Správní soud má poskytnout ochranu i k nepřímému zásahu pokynem, jak se tvrdí taktéž v žalobě – soud odepřel navrhovateli ochranu, 9. IMS neaplikuje MS, nýbrž právě správa OS, jak se tvrdí v žalobě – jiný interní pokyn k používání obálek soudem není vydán, 10. rovněž tak se tvrdí v žalobě, že soudci a senáty si netisknou obálky pro doručování či nedoručují, nýbrž vše materiálně zajišťuje správa soudu – soud to zamlčuje, ač jde o rozhodnou skutečnost, 11. tentýž senát KS používá tytéž vadné obálky a dodnes vadu neoznámil MS ČR, předsedovi soudu ani řediteli správy soudu, což je obtížně pochopitelné.“* S ohledem na výše uvedené se stěžovatel domáhá zrušení kasační stížností napadeného usnesení krajského soudu.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Popsané důvody kasační stížnosti nasvědčují závěru, že je dán toliko důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s, podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodů tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. Tento důvod je totiž ve vztahu k důvodům podle písm. a) až d) téhož ustanovení důvodem speciálním. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, publikovaného pod č. 625/2005 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, „*je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu.*“ V dalším rozsudku ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65, který je taktéž dostupný na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud dovodil, že „*odmítl-li krajský soud žalobu jako neprojednatelnou [...] a nezabýval se jí věcně, přezkoumává Nejvyšší správní soud v kasačním řízení jen to, zda krajský soud správně posoudil nesplnění procesních podmínek; věcný obsah žaloby přezkoumávat nemůže.*“ Nejvyšší správní soud tedy mohl v tomto řízení posoudit pouze splnění zákonných podmínek pro odmítnutí žaloby Krajským soudem v Hradci Králové.

Kasační stížnost je důvodná.

V dané věci krajský soud žalobu vůbec věcně neprojednával, ale usnesením ji odmítl, jelikož dospěl k závěru, že není dána pravomoc soudu o věci rozhodovat a nebyla tedy splněna jedna ze základních podmínek řízení [§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

V posuzovaném případě jde tudíž o posouzení, zda byla dána pravomoc soudu o podání (žalobě) stěžovatele rozhodovat, či zda byly splněny podmínky pro odmítnutí žaloby a zda krajský soud postupoval správně, pokud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl.

Stěžovatel v kasační stížnosti v prvé řadě namítal, že krajský soud nezdůvodnil, proč nemůže být žalovaným předseda soudu. Stěžovatel rovněž uvedl, že „*změna identifikace odpůrce soudem je nedovoleným výkonem veřejné moci*“. Z uvedeného tak podle Nejvyššího správního soudu lze dovodit, že stěžovatel nesouhlasí s tím, že krajský soud považoval za žalovaného pouze Okresní soud ve Svitavách a nikoli jeho předsedu.

V případě této námitky Nejvyšší správní soud předesílá, že v podané žalobě stěžovatel výslovně označil dva žalované a to předsedu Okresního soudu ve Svitavách a Okresní soud ve Svitavách. Jak již bylo uvedeno výše, krajský soud v kasační stížností napadeném usnesení dospěl k závěru, že s ohledem na znění § 83 s. ř. s. je třeba vycházet

z toho, že v daném případě je žalovaným Okresní soud ve Svitavách a nikoliv i jeho předseda, jak jej označil žalobce.

Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem krajského soudu neztotožňuje, neboť má za to, že s ohledem na znění ustanovení § 83 s. ř. s., (podle kterého je v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, žalovaným správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec), je třeba v posuzované věci vycházet z toho, že pasivní legitimace žalovaných je založena žalobním tvrzením stěžovatele, který za žalované výslovně označil jak Okresní soud ve Svitavách, tak i předsedu tohoto soudu. Z uvedeného ustanovení soudního řádu správního je zřejmé, že žalovaného v řízení o ochraně před nezákonným zásahem určuje sám žalobce v žalobě tak, že určitý správní orgán jako žalovaného nejen výslovně označí, nýbrž i tak, že popíše zásah, který považuje za nezákonný a uvede, kdo jej provedl.

Krajský soud tak měl podle názoru Nejvyššího správního soudu vycházet z toho, že v řízení vystupují dva shora uvedení žalovaní a vypořádat se s žalobními námitkami stěžovatele vznesenými jak vůči Okresnímu soudu ve Svitavách, tak vůči předsedovi tohoto soudu. Krajský soud tak však neučinil a vycházel z toho, že ve věci je žalovaný pouze Okresní soud ve Svitavách. Je tedy zřejmé, že krajský soud svým rozhodnutím nevyčerpal celý předmět řízení (nerozhodl o námitkách žalobce směřujících vůči postupu předsedy Okresního soudu ve Svitavách), přičemž toto pochybení představuje vadu řízení způsobující nezákonnost přezkoumávaného usnesení krajského soudu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., pro kterou je třeba kasační stížností napadené usnesení zrušit.

V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud za vhodné uvést, že krajský soud se mýlí, pokud dospěl k závěru, že dle § 83 s. ř. s. je žalovaný určen zákonem, neboť z tohoto ustanovení je zřejmé (jak již ostatně bylo zmíněno výše), že žalovaný je určen tvrzením žalobce, neboť cit. ustanovení soudního řádu správního výslovně stanoví, že žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah.

Obecně přitom platí, že předseda soudu může vystupovat jako žalovaný v řízení podle soudního řádu správního, neboť jsou situace, kdy vystupuje jako správní orgán, viz např. rozsudek ze dne 28. 8. 2008, č. j. 2 Aps 4/2008 – 138, ve kterém Nejvyšší správní soud vyslovil, že „*v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, který žalobce spatřuje v jednání justiční stráže učiněném na základě pokynu předsedy soudu a v jeho mezích, je žalovaným podle § 83 s. ř. s. předseda soudu jakožto správní orgán*“ a dále v téže věci uvedl, že „*za žalovaného ve smyslu § 83 s. ř. s. je třeba považovat právě předsedu soudu, který justiční stráž předmětným pokynem řídil. I další podmínka zmíněného ustanovení je pak splněna, neboť předseda Městského soudu v Praze je správním orgánem. Podle § 30 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, vykonává předseda soudu vedle rozhodovací činnosti také státní správu soudu v rozsahu stanoveném tímto zákonem. Podle § 118 odst. 1 citovaného zákona je úkolem státní správy soudů vytvářet soudům podmínky k řádnému výkonu soudnictví. Podle § 126 odst. 1 písm. n) a o) zákona č. 6/2002 Sb. předseda krajského soudu (Městského soudu v Praze, § 9 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb.) vykonává státní správu krajského soudu tím, že zajišťuje*

bezpečnost krajského soudu a úkoly krizového řízení, a plní další úkoly, stanoví-li tak tento zákon nebo zvláštní právní předpisy. Řízení justiční stráže pak bezpochyby spadá pod zajišťování bezpečnosti soudu." Jako další činnost předsedy soudu, při níž vystupuje jako správní orgán, lze zmínit např. rozhodování ve věcech správy daní a poplatků.

V dalším řízení tak krajský soud bude vycházet z toho, že v řízení jsou dva žalovaní a to: 1) Okresní soud ve Svitavách a 2) předseda Okresního soudu ve Svitavách. Na krajském soudu bude, aby se vypořádal nejen s námitkami vůči postupu Okresního soudu ve Svitavách, ale také s námitkami stěžovatele směřujícími proti postupu předsedy Okresního soudu ve Svitavách. Krajský soud se tudíž musí vypořádat nejen s výslovně formulovanou žádostí stěžovatele, v níž se domáhá, aby předsedovi Okresního soudu ve Svitavách bylo zakázáno pokračovat v porušování stěžovatelova práva na řádné doručení písemnosti soudu a na racionální styk se soudem, ale bude se muset zabývat také tím, zda v některém z řízení, jež stěžovatel zmínil v žalobě, vystupoval předseda zmíněného soudu v postavení správního orgánu, jehož činnost podléhá přezkumu ve správním soudnictví – jedná se zejména o řízení sp. zn. 20 Spr 118/12, jehož spisová značka svědčí o tom, že by se o správní činnost předsedy jmenovaného soudu skutečně jednat mohlo.

Za této situace, kdy je zřejmé, že usnesení krajského soudu je třeba zrušit pro shora uvedené pochybení, pokládá Nejvyšší správní soud za potřebné vyjádřit se již jen k námitce stěžovatele týkající se interní instrukce Ministerstva spravedlnosti.

Krajský soud poukázal na § 4 odst. 1 s. ř. s. a konstatoval, že do pravomoci soudů ve správním soudnictví nenáleží ani samostatný přezkum zákonnosti právních norem, tj. ani přezkum zákonnosti instrukce vydané Ministerstvem spravedlnosti, která byla v dané věci žalovanými aplikována. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem plně ztotožňuje, již jen proto, že instrukce nemá charakter rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s.

S ohledem na výše uvedené tedy Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo než usnesení krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení, neboť důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. byl prokázán.

Za této procesní situace, kdy z kasační stížnosti (byť poněkud nejasně a nepřesně formulované) byly zřejmé námitky stěžovatele, přičemž s ohledem na jednu z nich došlo ke zrušení kasační stížností napadeného usnesení krajského soudu, Nejvyšší správní soud nepovažoval již za nutné vyčkávat případného dalšího vyjádření stěžovatele či doplnění kasační stížnosti Mgr. Jaroslavem Hanusem, advokátem, který byl stěžovateli ustanoven usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2012, č. j. 4 Aps 2/2012 – 16.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. července 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu